

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่มีประชากรสูงอายุเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ที่ทันสมัย ทำให้ประชากรมีสุขภาพอนามัยที่ดีและมีอายุที่ยืนยาวประกอบกับความสำเร็จในการวางแผนครอบครัว จึงทำให้อัตราการเกิดและอัตราการตายลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้กำลังนำประเทศไทยไปสู่ภาวะประชากรสูงอายุ (population ageing) จากการคาดประมาณประชากรสูงอายุของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ในปี พ.ศ. 2550-2553 จะมีประชากรสูงอายุ จำนวน 10.3-12.1 ล้านคน และในปี พ.ศ. 2563 ผู้สูงอายุจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 26.1 ล้านคน ซึ่งแสดงถึงอัตราความรวดเร็วในการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุไทย ที่เพิ่มขึ้นเร็วที่สุดในโลกอีกประเทศหนึ่ง (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, <http://www.oppo.opp.go.th>, 2550) การที่ประชากรสูงอายุเพิ่มสูงขึ้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งยังต้องประสบกับปัญหาที่ตามมาในด้านต่างๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อรับกับสถานการณ์ดังกล่าว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีส่วนสำคัญและจุดเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านรวมถึงการดำเนินงานทางด้านผู้สูงอายุ ซึ่งได้กำหนดบทบัญญัติเพื่อผู้สูงอายุไว้ในหลายมาตรา อาทิ ในมาตรา 40(6) ได้กล่าวถึง สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน มาตรา 51 กล่าวถึง สิทธิที่จะได้รับการบริการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม และได้มาตรฐาน มาตรา 53 กล่าวถึง สิทธิที่จะได้รับความอำนวยความสะดวกและสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ เป็นต้น มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เพื่อส่งเสริมให้บุคคลทั่วไปได้ทราบถึงสิทธิของผู้สูงอายุมากขึ้น นับได้ว่าเป็นกฎหมายด้านผู้สูงอายุฉบับแรกของไทย ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะได้รับสวัสดิการด้านต่างๆ มากขึ้น

การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในภารกิจและกระบวนการพัฒนาประเทศให้เกิดประสิทธิภาพทั้งด้านต่างๆ เพื่อสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งกำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ในส่วนของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 16(10) กล่าวคือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้การส่งเสริมและพัฒนาคูณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส รวมถึงการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในด้านต่างๆ เข้ามาดำเนินการเอง รวมถึงการถ่ายโอนบุคลากรและทรัพยากรต่างๆ ทั้งนี้จะต้องถ่ายโอนให้แล้วเสร็จภายใน 4 ปี (พ.ศ. 2544-2547) เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม หากยังไม่มี ความพร้อมให้ขยายไปได้ไม่เกินปีที่ 10 (พ.ศ. 2553) โดยได้ตั้งเป้าว่า ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของรัฐ และเป็นหน่วยงานที่สามารถเข้าถึงใกล้ชิดประชาชนและผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้มากที่สุด แต่เนื่องจากการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในปัจจุบันยังคงเป็นลักษณะของการสงเคราะห์มากกว่า การพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวม ส่งผลให้ผู้สูงอายุคอยแต่จะรับความช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว ไม่มีการส่งเสริมที่จะให้ผู้สูงอายุสามารถที่จะช่วยเหลือและพึ่งตนเองได้ สำหรับการ จัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายงานให้ องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบไปดำเนินการนั้น ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องของ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียว ส่วนในเรื่องของการพัฒนา ส่งเสริม ยังไม่มี การดำเนินงานแต่อย่างใด ส่วนภารกิจต่างๆ ที่ได้รับการถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นั้น ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งต้องคำนึงถึง รายได้ขององค์กรที่ได้รับจัดสรรจากรัฐ และรายได้ที่ได้จากการจัดเก็บภาษีต่างๆ ของท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้น ในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งต้องขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบดังกล่าวด้วยเช่นกัน

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ จะต้องคำนึงถึง คือ การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุต้องขึ้นอยู่กับขนาด รายได้ และศักยภาพของ องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดเล็กยังมีข้อจำกัดในการจัด สวัสดิการผู้สูงอายุจะต้องทำในสิ่งสำคัญ มีการแบ่งอำนาจหน้าที่กันอย่างชัดเจน โดยหน้าที่ใน

การกำหนดนโยบาย จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายการเมืองซึ่งจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินการทางด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร นโยบายเดิมอาจจะถูกยกเลิกทำให้ไม่มีความต่อเนื่องในเรื่องดังกล่าว ในส่วนของการบริหารจัดการ จะเป็นหน้าที่ของข้าราชการประจำ ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนงานต่างๆ ภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะต้องนำนโยบายจากฝ่ายการเมืองที่เป็นผู้กำหนดนโยบายมาดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ หากผู้กำหนดนโยบายเอง ไม่มีนโยบายที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนางานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุแล้ว ฝ่ายบริหารจัดการก็ไม่สามารถที่จะดำเนินแผนงานสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุได้ จะทำได้แค่เพียงการดำเนินการตามภารกิจเดิมที่กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายงานให้องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบไปดำเนินการต่อ คือ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุเท่านั้น ในส่วนของการพัฒนา ส่งเสริมด้านอื่นๆ ยังไม่มีความชัดเจน ประกอบกับจำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งมีมาก และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้จากรัฐบาลมีไม่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของกำหนดยโยบาย ในส่วนของการบริหารจัดการและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังคงมีความเข้าใจในงานสังคมสงเคราะห์ที่ค่อนข้างน้อย ยังไม่มีโครงการที่ชัดเจนในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง มีความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุค่อนข้างน้อย ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลประสบปัญหาในด้านหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุให้ดีขึ้นในพื้นที่ได้

จากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 รวมถึงพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยทั้ง 3 ส่วน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการให้ความสำคัญคุ้มครองในด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ ทางกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องของผู้สูงอายุตามกฎหมายและพระราชบัญญัติต่างๆ ดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ขึ้นในปี พ.ศ. 2549 เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการและการให้บริการด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุเป็นมาตรฐานเดียวกัน และเกิดความพึงพอใจแก่ผู้สูงอายุ และไม่ว่าผู้สูงอายุจะอยู่ส่วนใดของพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ซึ่งมีอยู่ทั่วทั้งประเทศ จะต้องได้รับ

บริการสวัสดิการผู้สูงอายุในมาตรฐานขั้นต่ำที่เท่าเทียมกัน อันจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดทำโครงการจังหวัดนาร่องขึ้น เพื่อเผยแพร่พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 สู่การนำไปปฏิบัติ โดยมีการเสนอให้จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดนาร่อง ก่อนที่จะมีการขยายผลต่อไปยังจังหวัดอื่น เนื่องจากเข้าในหลักเกณฑ์การพิจารณาการเป็นจังหวัดนาร่อง กล่าวคือ มีการพิจารณาจากลักษณะของพื้นที่ ขนาดพื้นที่ จำนวนผู้สูงอายุ สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัด หน่วยงานเครือข่ายด้านผู้สูงอายุและจำนวนประชากรที่จัดทะเบียนคนยากจน จึงได้มีการเสนอให้จังหวัดนครนายก เป็นจังหวัดนาร่องในการจัดสวัสดิการทางด้านผู้สูงอายุ โดยเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบและอนุมัติในเรื่องดังกล่าว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ตัวอย่างของงานสวัสดิการผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครนายก ซึ่งได้แก่

1) การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ (ส่วนสวัสดิการอื่นๆ ที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายกนั้นเป็นเพียงโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นตามโอกาส ไม่ว่าจะเป็นการบริการและการสงเคราะห์)

2) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล เช่น โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โครงการโลกสดใสใส่ใจผู้สูงอายุให้สุขภาพดวงตาดี เพื่อส่งเสริมดูแลสุขภาพอนามัยทางสายตาและอาการของโรคตาแก่ผู้สูงอายุ และชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัย

3) กิจกรรมนันทนาการ เช่น การจัดงานประเพณีวันสงกรานต์ วันกตัญญูและวันผู้สูงอายุ เพื่อแสดงความกตัญญูต่อผู้สูงอายุและสืบสานประเพณีอันสำคัญของชาติ

4) การศึกษา เช่น โครงการอบรมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เป็นต้น

โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการผู้สูงอายุยังมีข้อด้อยที่ไม่มีการจัดเป็นประจำและไม่มีความต่อเนื่อง และมีข้อจำกัดในเรื่องของขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล งบประมาณ จำนวนของบุคลากร หรือแม้แต่นโยบายในการดำเนินการทางด้านสวัสดิการผู้สูงอายุที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การไม่ให้ความสนใจในการจัดสวัสดิการเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งบริการทางด้านสวัสดิการผู้สูงอายุก็ยังมีบริการที่ไม่ครอบคลุมตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล มีภารกิจหน้าที่ประการหนึ่งใน

การให้บริการผู้สูงอายุ จึงสนใจศึกษาในเรื่องปัญหา อุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งศึกษาทัศนคติของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครนายก ต่อแนวทางพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้ปรับปรุงการพัฒนาแนวทางในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก เป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริมอาชีพ งานสวัสดิการสังคม นันทนาการ การศึกษา สาธารณสุข การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและจัดหาที่อยู่อาศัย โดยรับโอนภารกิจงานจากหน่วยงานภาครัฐมาดำเนินการเอง ซึ่งขณะนี้บางหน่วยงานของภาครัฐได้มีการถ่ายโอนภารกิจงานบริการสาธารณะให้องค์การบริหารส่วนตำบลไปดำเนินการบ้างแล้ว เช่น กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (กรมประชาสงเคราะห์เดิม) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ถ่ายโอนงานสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยโรคเอดส์ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการแล้ว สำหรับงานด้านสวัสดิการสังคมด้านอื่นๆ จะมีถ่ายโอนภารกิจในระยะต่อไป

ผลการสำรวจจำนวนประชากรสูงอายุ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครนายก ประจำปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนรวม 35,164 คน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายก ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งที่คล้ายกัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล เช่น โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โครงการโลกสดใสใส่ใจผู้สูงอายุให้สุขภาพดวงตาดี เพื่อส่งเสริมดูแลสุขภาพอนามัยทางสายตาและอาการของโรคตาแก่ผู้สูงอายุ ในด้านกิจกรรมนันทนาการ เช่น การจัดงานประเพณีวันสงกรานต์ วันกตัญญูและวันผู้สูงอายุ เพื่อแสดงความกตัญญูต่อผู้สูงอายุและสืบสานประเพณีอันสำคัญของชาติ และด้านการศึกษา เช่น โครงการอบรมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เป็นต้น โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการผู้สูงอายุยังมีข้อด้อยที่ไม่มีการจัดเป็นประจำและไม่มีความต่อเนื่อง

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครนายก รวมทั้งปัญหา อุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครนายก ในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ว่ามีแนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างไร จัดแบบใด จะจัดได้หรือไม่ เนื่องจากจังหวัดนครนายก มีจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลถึง 40 แห่ง และมีขนาดขององค์กรขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ มีความแตกต่างกันในเรื่องของงบประมาณ รายได้จากการจัดเก็บภาษีของแต่ละแห่ง และจำนวนบุคลากร จะมีผลต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุหรือไม่ เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองนครนายก อาจมีนโยบาย มีการบริหาร งบประมาณ มีบุคลากรเพียงพอที่สามารถจัดได้ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ต่างอำเภอออกไปย่อมต้องมีรายได้ งบประมาณ และบุคลากรที่ยังไม่เพียงพอ และยังต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมกันตามสิทธิของผู้สูงอายุ เพื่อมิให้มีความเหลื่อมล้ำกันในการจัดสวัสดิการที่ผู้สูงอายุจะได้รับในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ดังนั้นสวัสดิการที่ผู้สูงอายุจะได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบล จะขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของผู้สูงอายุที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง เพื่อให้การจัดสวัสดิการให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง โดยผลของศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปสู่แนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผลนำไปสู่การผลักดันในการปรับเปลี่ยนแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการถ่ายโอนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่เหมาะสมต่อไป รวมถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุที่ควรจะได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งที่ต้องคำนึงถึงหลักของสวัสดิการของผู้สูงอายุ สิทธิของผู้สูงอายุที่ควรได้รับอย่างเท่าเทียม ทั้งถึงและเป็นธรรม อันจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครนายกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการจัดบริการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายก ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายกในการดำเนินงานจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน จังหวัดนครนายก

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาถึงการดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายกเท่านั้น ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายก โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการจัดบริการสวัสดิการผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ในจังหวัดนครนายก คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายก จำนวน 40 แห่ง ใน 4 อำเภอ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอองครักษ์ และอำเภอปากพลี

3. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 40 แห่ง ในจังหวัดนครนายก รวมประชากรทั้งสิ้น 645 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้จากวิธีเฉพาะเจาะจง โดยนำรายชื่อบุคลากรมาจัดเรียงตามตำแหน่งงาน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ฝ่ายนโยบาย ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 40 คน กลุ่มที่ 2 ฝ่ายบริหาร ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 40 คน และกลุ่มที่ 3 ฝ่ายปฏิบัติการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่/ เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน นักพัฒนาชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จำนวน 120 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 200 คน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลชายหรือหญิงที่อายุ 60 ปีขึ้นไป และมีสัญชาติไทย ตามความหมายของ พรบ.ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครนายก

การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ หมายถึง การจัดบริการสวัสดิการผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ 6 ด้าน โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่างๆ ดังนี้

- ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ได้แก่ การบริการทางการแพทย์ และการบริการสาธารณสุข
- ด้านรายได้ ได้แก่ ค่าครองชีพ รวมถึงการส่งเสริมอาชีพ
- ด้านที่พักอาศัย ได้แก่ ที่พักอาศัย และเครื่องนุ่งห่ม
- ด้านนันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ เพื่อการผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ
- ด้านความมั่นคง ครอบครัวยุติธรรม และการคุ้มครอง ได้แก่ การศึกษา การบริการสังคม การคุ้มครองทางด้านกฎหมาย

- ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ได้แก่ การเยี่ยมบ้าน การสร้างอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

ปัญหา อุปสรรคการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ หมายถึง ข้อขัดข้องและสิ่งขัดขวาง มีผลให้การดำเนินงานจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่แต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดไว้ ประกอบด้วย

- ด้านนโยบาย คือ การกำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยผ่านคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- ด้านบริหาร คือ นโยบายต่างๆ ด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำหนด มาดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- ด้านการปฏิบัติงาน คือ ข้าราชการประจำระดับปฏิบัติงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่/เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน นักพัฒนาชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุตามที่ได้รับมอบหมาย

แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ หมายถึง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้ดีขึ้น ซึ่งแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ วิธีการในการจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายกให้ดีขึ้นใน 3 ด้าน ประกอบด้วย

- ด้านนโยบาย
- ด้านบริหาร
- ด้านการปฏิบัติงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายก
3. นำเสนอผลการศึกษาต่อหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของจังหวัด ให้มีความเหมาะสมต่อไป